

ikke ønskede Kreditforeningen trukken saa langt ned, at de kom til at betale, hvad de ikke burde betale, — vil Sagen i det andet Tilfælde stille sig saaledes, at Majoriteten vil blive jordløse Huse, derom er der ingen Tvivl, tror jeg, og det er denne Majoritet, der vælger Bestyrelsen, bestemmer Taxationsmænd, fastsætter Instruxerne, den, der virkelig kommer til at raade for, hvorledes Loven bliver udført. Altsaa, naar de faae Majoriteten, og naar det at medtage jordløse Huse bliver det Principale i Forslaget, forekommer det mig utvivlsomt, at alle de, som have Eiendomme, komme i Minoritet og ikke kunne gjøre deres Anskuelser gjældende, og saa forekommer det mig utvivlsomt, at den Sikkerhed overfor Statskassen, der skulde søges i, at Interessenterne ere solidarisk ansvarlige, bliver meget ringe. Det er imidlertid ikke alene det overordentlig store Omfang af for Diebliffet tilstedeværende jordløse Huse, for hvem man aabner Døren ved denne Lov, nei, man aabner den for den samme Svindel, der har fundet Sted her i Kjøbenhavn, hvor Krediten er bleven misbrugt i allehøieste Grad ved Opførelsen af en Mængde nye Huse, og hvor man kan sige, at det er en af Ulemperne ved Krediten, at man ikke kan forhindre saadanne usunde Byggeforetagender, som have fundet Sted. Jeg vil tillade mig at bede Enhver, der har en anden Opfattelse, at sige mig, hvad tænkelig Grund der skulde være til, at ikke denne Kredit skulde blive benyttet akkurat paa samme Maade af Enhver, der vil opføre jordløse Huse paa Landet, og jeg vil spørge, om ikke Enhver, der kjender disse Forhold, vil sige, at det med største Behøvs vil lade sig udføre. Hvad der behøves til et saadant Hus, er ikke nær saameget som til et stort Hus i Kjøbenhavn. Manden kan i Reglen selv mure, selv tilbygge en Del af Lømret og tække sit Hus; hvad det kniber med, er at faae kontante Penge til Materialierne, men saasnart han har Kreditforeningslaan i Baghaanden, kan han lettere end de større Entreprenører, der have bygget her i Kjøbenhavn, opføre saamange Huse, han har Lykt til, og det vil befordre et usundt Byggeri af den Slags jordløse Huse. Derom har jeg ingen Tvivl, det er min alvorligste Overbevisning, og jeg vil i hvert Tilfælde bede ærede Medlemmer ikke at tro, at det er et Stræmbillede, jeg vil fremmane. Jeg tror, at der vil vore en overordentlig Mængde af disse jordløse Huse op. Jeg tror, at enhver Karl, der nu venter, til han har sparet sig lidt sammen for at kunne faae sit eget Hus, snart vil faae det Raad af en Prokurator: Byg dit Hus op, søg at faae en Smule Jord til Byggegrund, vi skulle nok arrangere Laanet, de kontante Midler faar Du i Kreditforeningen, Staten garanterer, byg dit Hus, gift Dig og former Dig (Munterhed). Sa de Herrer maa gjerne le, men jeg lægger Eftertryk paa, at Resultatet af denne Lov vil blive, at

Proletariatet her i Danmark vil blive formeret. Arbejdsherrerne, som til en vis Grad hidtil have maattet sørge for Opførelsen af Huse, ville faae er meget nem Opgave for Fremtiden; de behøve egentlig kun at anvise en Smule Jord i Udkaften af deres Eiendom, saa kan Vedkommende selv, — thi Arbejdsherrerne gaa ikke ind i Kreditforeningen — bygge Huset op og faae Grunden tilleie paa 45 Aar eller høist 50 Aar. Hundrede Aar — jeg ved ikke, hvormange min ærede Sidemand vil have det udstrakt til — kan Amortisationen i dette Tilfælde ikke udstrækkes til, da man kun kan leie paa 50 Aar — og gaa saa ind i Kreditforeningen, det vil blive en Lov, som i saa Henseende kan være til megen Befømmelighed for Arbejdsherrerne, der hidtil med megen Bekostning have maattet opføre Huse, idet de aldrig faae den Leie af dem, der svarer til en antagelig Rente af Byggesummen. — Hensynet til Statskassen har jeg ikke nævnt, det blev saa udførlig udviklet af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Scharling), at jeg ikke skal dvæle derved. Jeg betragter det ingenlunde med Rigegyldighed, at Staten paatager sig en Garantifor et ubegrændset Antal Huse, foreløbig muligvis for 100,000, eller, hvis Brændisen strækkes videre ud, til et endnu større Antal — i hvilket Omfang Loven vil blive benyttet, er umuligt at sige, — og jeg tror nok, man i hvert Fald vil indrømme, at det efter al Sandsynlighed vil komme til at tælle Eiendomme til Beløb af Millioner, rigtignok de allerdaarligste Pantor, der egzistere; men at det vil gaa i Millioner, derom nærer jeg ingen Tvivl. Hvis det skulde lykkes at faae Husmænd med Jord til at gaa ind i Foreningen — jeg haaber, de ville holde sig udenfor — saa vilde det fremkalde meget farlige Konsekventer for dem. Det er nemlig dem, som det solidariske Ansvar kan komme til at gjøres gjældende imod. De derimod, som i Virkeligheden ikke have Andet end jordløse Huse, og hvor Bestyrelsen maa sige, at det er haabløst at ville foretage en Realisation i Almindelighed af saadanne Huse, ere temmelig sikkre; kunne de ikke betale, have de dog boet i Huset saa længe. Det er altsaa dem, der have en Smule Jord, der kommer til at lægge Nyg til. Krediten er et tveægget Sværd, saa man skal være varsom med at kaste den ud, hvor der ikke er absolut Trang til den, og absolut Trang er der ikke til den Kredit, hvortom der her er Tale. Der kan være Trang til Laan, og jeg negter ikke engang, at denne Lov kan i enkelte Tilfælde virkelig gavne; den kan i enkelte Tilfælde skabe Huse, hvortil der virkelig er Trang, og som ellers vilde savnes, eller lette dem, der nu sidde med Laan, der ere ubehagelige af en eller anden Grund, ligesom den ogsaa kan være til Gavn for enkelte driftige Folk, der forstaa at benytte Laan; men fordi Loven saaledes i enkelte Tilfælde kan virke noget Godt, er dette dog ikke istand til at svække Virkningerne af de store